

UTBILDNINGSPROGRAM FÖR MINIAMBASSADÖRER

Senast uppdaterad april 2016

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Biosfär
VÄNERSKÄRGÅRDEN
KINNEKULLE

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Bakgrund – Sammanfattning – Syftet med dokumentet....	3
Målgrupp för materialet	4
Information utåt	4
Kontaktlista lokalpress i/omkring Mariestad/Skaraborg	
Utbildningens upplägg – inför en utbildning	5
Redovisning – Dokumentation	6
Diplomering – Utmärkelse	6
Uppföljning	6
Idébank	7-10
Vår plats i universum	
Luft – vatten – jord – berg	
Människan i Biosfärområdet förr och nu	
Kretslopp – energi – hållbarhet	
Växter	
Djur	

BILAGOR

(Bilagorna hittas på vår hemsida www.vanerkulle.se)

Resursbank

Lokala Hembygdsföreningar

Lokala föreningar och organisationer i området

Andra resurspersoner samt yrkesfolk

Länkar till besöksmål

Litteraturtips

Källor

Bilder från tidigare utbildningar

Sammanfattning – ”Vad är ett biosfärområde?” (10 frågor och svar)

Exempel ”Miniambassadörs-diplom”

Kontaktlista Biosfärambassadörer

Bakgrund – Sammanfattning

Vårt biosfärområde Vänerskärgården med Kinnekulle utnämndes av Unesco 2010 och har bland annat utvecklat ett internationellt uppmärksammat program med så kallade Biosfärambassadörer. Detta är personer som på frivillig basis engagerar sig för att sprida kunskap om biosfärområdet och även på andra sätt bidra till den hållbara utvecklingen. Ambassadörerna har genom sina ordinarie verksamheter och intressen såväl mycket specialkunskaper som många naturliga kontaktytor gentemot boende och besökande till området.

För att vidareutveckla detta frivilligarbete har några biosfärambassadörer tillsammans biosfärkontoret initierat utbildningsinsatser för förskolebarn där de utbildas till miniambassadörer. Tillsammans har vi under en pilotfas utbildat 120 miniambassadörer under 2012-2015 på ett fåtal förskolor i Götene, Lidköping och Mariestads kommun. Detta initiativ har varit mycket uppskattat och flera skolor och förskolor har anmält sitt intresse för att ha utbildningsdagar för miniambassadörer.

Miniambassadörsutbildningen är ett sätt att skapa kunskap och medvetenhet om hållbarhetsfrågor på ett tidigt stadium. Det är också en möjlighet att låta barnen lära känna naturen i närområdet och bli medvetna biosfärintvånare.

Syftet med den här dokumentationen är att underlätta för ledningen och personalen på förskolor, att man får ett systematiskt verktyg att jobba med så att man på ett enkelt och effektivt sätt kan planera och genomföra en Miniambassadörsutbildning.

Materialet är baserat på genomförda utbildningar och kompletterat med idéer och tankar av Biosfärambassadörer och förskolepersonal.

Biosfärkontoret har fått pengar från John Hedins stiftelse för att bland annat ta fram ett program för att utbilda miniambassadörer. Det här dokumentet är en del av det arbetet.

”I enlighet med hållbarhetsbegreppets tankar om långsiktighet och vikten av att tillgodose kommande generationers behov och möjligheter, vill vi genomföra aktiviteter, där förskolebarn, skolpersonal, Biosfärambassadörer och aktiva i ideella föreningar träffas.”

Dokumentets syfte

Det här dokumentet ska vara levande och förskolor som har genomfört utbildningar är välkomna att skicka in förslag på övningar, bilder och upplägg. Dokumentet kommer att finnas på Biosfärområdets hemsida (www.vanerkulle.org) och uppdateras regelbundet av Biosfärkontoret.

Målgrupp för materialet

Det här materialet ska vara en vägledning för personal på förskolor.

Materialet anknyter till både den nationella läroplanen och även till dokumentet "Förskolans miljöprogram samt checklista för Miljöbaggen" i Mariestads kommun.

Materialet är anpassat till åldersgruppen 5-6 år, de barn som går sista året på förskolan, De äldre barnen kan förmedla kunskaper och erfarenheter till sina föräldrar och till sina yngre kamrater på förskolan.

Information utåt

Att ge föräldrarna möjlighet att vara delaktiga i projektet gör att man ökar medvetenheten om biosfärområdet och biosfärtanken hos personer som ännu inte är insatta.

Exempel på det kan vara följande:

- Skicka hem informationsmaterial om Biosfärområdet Vänerskärgården med Kinnekulle som Biosfärkontoret tar fram.
- Skicka regelbunden information kring vad och hur barnen lär sig om Biosfärområdet.
- Bjuda in föräldrar vid diplomerings/utdelning av utmärkelse.

I samband med genomförandet/och eller avslutningen av en Miniambassadörutbildning bjuds pressen (lokalradio, lokaltidningar, tidningar i närområdet) in att delta eller för att få information som kan förmedlas i pressens nyhetsrapportering.

Information om utbildningen läggs ut på Mariestads hemsida samt på Biosfärsområdets hemsida.

Kontaktlista lokalpress i/omkring Mariestad/Lidköping/Götene

Mariestadstidningen, Tel: 0501-687 35, stefan.ostman@mariestadstidningen.se (nyhetschef)

Nya Lidköping Tidning, Tel: 0510-897 00, redaktion@nlt.se, gotene.red@nlt.se

Västgötabladet, Tel: 036-30 40 40, red.vb@vgt.se

SR P4 Skaraborg, Tel: 0500-77 30 00, nyheterna.skaraborg@sverigesradio.se

Skaraborgs Allehanda, Tel: 0500-46 75 00

Skaraborgsbygden, Tel: 0511-302 50, redaktion@skaraborgsbygden.se

Biosfärkontoret, johanna.olsson@vanerkulle.org

Mariestads kommun, www.mariestad.se, info@mariestad.se

Götene kommun, www.gotene.se, gotene.kommun@gotene.se

Lidköpings kommun, www.lidkoping.se, kommun@lidkoping.se

Utbildningens upplägg

Ett upplägg på en Miniambassadörsutbildning kan se olika ut. En tidigare utbildning genomfördes som en heldagsutflykt och gruppaktiviteter, en annan var uppdelad på fler tillfällen.

För att få utmärkelsen ska minst ett moment i följande områden uppfyllas och genomföras.

VÅR PLATS I UNIVERSUM

LUFT – VATTEN – JORD – BERG

MÄNNISKAN I BIOSFÄROMRÅDET FÖRR OCH NU

KRETSLOPP – ENERGI – HÅLLBARHET

VÄXTER

DJUR

Idéer kring dessa ämnen finns på sidorna 7-10 i det här dokumentet. Förskolan bestämmer själv om man bygger in dessa i moment i den ordinarie verksamheten eller om man lägger förmiddagar/dagar på själva utbildningen.

Om man önskar få hjälp av resurspersoner utifrån finns en kontaktlista på föreningar, organisationer och yrkesfolk på biosfärområdets hemsida www.vanerkulle.se. Där finns även en kontaktlista till samtliga Biosfärambassadörer i Biosfärområdet Vänerskärgrården med Kinnekulle.

Inför en utbildning – Checklista

- Kontakta Biosfärambassadör och Biosfärkontoret vid planering av utbildning, så att de får kännedom om att planerna finns.
- Kontakt ska tas med pressen när det är dags för utbildning eller diplomering.
- Biosfärkontoret ombesörjer pins samt anpassat diplom som PDF. (se längre ner i dokumentet)
- Kontakta Biosfärkontoret när diplomering ska ske. Biosfärområdets styrelse och/eller en representant från Biosfärkontoret är gärna med för att visa uppskattning.
- Biosfärkontoret tar gärna del av dokumentation från utbildningen.
- Biosfärkontoret lägger ut information om diplomering på sociala medier och på hemsidan, samt länkar till eventuella tidnings- och/eller radioreportage.

Redovisning – Dokumentation

För att även få föräldrar att bli intresserade av utbildningen kan man skicka hem ett brev med en kort information inför starten av utbildningen.

Under utbildningen är det viktigt att dokumentera aktiviteter som har genomförts med barnen. Ingenting utöver den vanliga dokumentationen på förskolan är dock krävande eller önskvärt, utan det räcker gott med rutinerna man redan har i verksamheten, med skillnaden att man kanske kan involvera Biosfärkontoret genom att skicka dokumentation och bilder.

En idé kan vara att sätta ihop ett litet häfte med dokumentation, som varje miniambassadör får under diplomeringsen.

Diplomering – Utmärkelse

Under tidigare utbildningar har man ordnat med festliga tillställningar, där representanter från Biofärsområdets styrelse och/eller Biosfärkontoret har deltagit och delat ut ett diplom. Kanske kan varje nybliven miniambassadör även få en liten, personlig och symbolisk gåva som exempelvis en pin, en t-shirt eller något liknande.

(på hemsidan finns ett exempel på ett diplom som har delats ut till miniambassadörer efter en avslutad utbildning.)

Även lokalpressen kan bjudas in på en sådan tillställning.

Biosfärkontoret lägger ut information om diplomeringen på sociala medier och på hemsidan, samt länkar till eventuella tidnings- och/eller radioreportage.

Föräldrarna kan man också ge tillfälle att vara med under diplomeringen.

Uppföljning

Det är viktigt hur man följer upp utbildningen tillsammans med barnen. En möjlighet är att bjuda in färdigutbildade och diplomerade miniambassadörer till förskolan. Dessa miniambassadörer får berätta om deras utbildning, upplevelser samt vad de lärt och inspirera de yngre barnen till att börja utbildningen.

IDÉBANK

Här nedan finns några punkter och idéer i olika områden sammanställda. Tanken är att idébanken ska uppdateras och fyllas på kontinuerligt.

VÅR PLATS I UNIVERSUM

Biosfären

Jordklotet med omgivande luftlager

Jorden – kontinenterna – Europa – Skandinavien – Sverige – Västergötland – vårt område

Biosfär – begreppet och vad det står för

Vårt biosfärområde (geografin, hållbarhetstanken, hur lever vi i vårt område? Etc.)

Skärgården / Vänern

Vilka arter trivs bra i skärgårdsmiljö?

Fyrrar

LUFT – VATTEN – JORD – BERG

Luft och vatten

Begreppet gas

Innehållet i luft / luftens beståndsdelar

Vattnets egenskaper, ytspänning etc.

Olika former av vatten (tidsvatten, dricksvatten...)

Användning av vatten

Rening av vatten

Berg och sten

Hur ser ett bergs olika skikt ut? Vad kallas det? Hur känner man igen det?

Barnen får leta och sortera stenar

Sten, grus, sand och lera

MÄNNISKAN I BIOSFÄROMRÅDET FÖRR OCH NU

Göta kanal

Kvarnstensgruvan

Stenhuggeri

Fiske, lantbruk, odling, industri

Industrihistoria – Vadsbomuseum

Varvshistoria

KRETSLOPP – ENERGI – HÅLLBARHET

Ekosystem

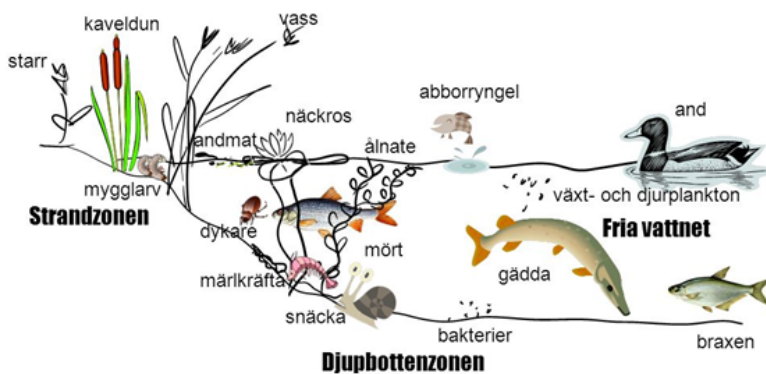
Vattnets kretslopp

Naturens kretslopp

Sopsortering / Sophantering / Kompostering

Olika ekosystem (exempelvis insjön som ekosystem)

Insjön som ekosystem

Energi

Olika former av energi (vind – sol – vatten)

Energianvändning

8 exempel på övningar: http://www.naturskyddsforeningen.se/skola/energifallet/upplev-energi_F-3

Allemansrätt och Allemansvett

Vad innebär allemansrätten? (rätter, förpliktelser)

Allemansvett (Hur beter man sig i naturen? Vad ska man undvika att göra, och varför?)

VÄXTER

Träd och buskar

Vilka arter finns i vårt närområde? (på förskolegården, hemma där barnet bor...)

Olika sorters blad (likheter och skillnader)

Intressanta fakta om träden

Blommor på träden

Frukter och frön

Hur får träden mat? (Genomgång av fotosyntesen)

Vilka av arterna är ätbara?

Blommor

Olika sorters blommor

Sortera dem på olika sätt (färg, form, storlek, utseende...)

Blommornas byggnad och uppgift

Intressanta arter

Mossor, lavar och alger

Upptäcka olika typer

DJUR

Ryggradslösa djur / Småkryp

Leta småkryp på land

Studera dem med hjälp av linsburkar (ben, ögon, antenner, mun... hur rör dem sig?)

Insekternas livscirkel

Småkrypens roll i kretsloppen

Sortera krypen med hjälp av smådjursduk

Myrstack

Bisamhällen

Ryggradsdjur

Fåglar

Fågelspaning

Hur många fåglar kan du se? Hur många olika sorter?

Hur många olika fågelläten kan du höra?

Hur kan fåglar flyga?

Hur får fåglarna mat

Fåglarnas bon

Olika arter och intressanta fakta

Fiskar

Sötvattens- och saltvattensfiskar

Vad äter fiskar?

Hur simmar fiskar?

Kräldjur

Groddjur

Däggdjur

LYCKA TILL!

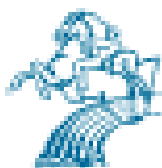
*Har du och din förskola nya idéer eller tips på aktiviteter?
Hör gärna av er till oss så kan vi uppdatera exemplet!*

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Biosfär
VÄNERSKÄRGÅRDEN
KINNEKULLE

John Hedins Stiftelse
FÖR MARIESTAD

■ BIOSFÄROMRÅDE VÄNERSKÄRGÅRDEN MED KINNEKULLE

■ Biosfärkontoret, Box 77, 542 21 Mariestad

■ info@vanerkulle.se, www.vanerkulle.se